

Az Új vihar c. film SZINOPSZIS-a

Az általunk elképzelt, kb. 60 perces játékfilm alapját a szegedi amatőr csoport állandó társulatának játéka képezné, így újrapróbálni csupán a film játékterjedelmének mintegy egyötödét kellene. Amin jelenleg dolgozunk, az mégsem egy színházi előadás pusztá filmrevétele /dokumentáció/ kellene legyen, hanem az előadás által felvetett képi és a térkezeléssel kapcsolatos elképzeléseink megvalósítására tett kísérlet.

Előadásunk a hagyományostól eltérő Shakespeare-értelmezésre épül, ennek főbb pontjai a következők: Sh-t a szellemi hatalom mi-benléte, nagysága, ellehetetlenülése, önmagával való szembe fordulása izgatta elsősorban - helyre tehet-e vajon a szellem /é.: az ő, azaz Prospero szellemereje=a sziget szellemei=a színházi hatás! /a "kizökkent időt", vagy sem? A V I H A R válasza erre: egy harmadik végkifejlet /tehát már nem a Hamlet-i megoldás/, mely szerint Prospero-ban, a mágussá lett emberben már nem, csupán hite szerint, a távoli jövőben, addig viszont "megbocsátani kell"... A Hamletben még lelephethető, megzavarható, végsősorban büntudatra-ébreszthető volt a Bűnös, a nápolyiak elvetemültsége azonban Ariel és Prospero "kísérleti" helyzeteiben tántoríthatatlannak bizonyul. Az új v i h a r-ban - eltérően Sh. megoldásától, melynek ötödik felvonás-beli megfogalmazásmódja a Sh-filológia kutatásai szerint is kétes hitelű - Prospero már akként a későbbi korokra jellemző szellemi emberként jelenik meg, aki látva az egykori bűnösök javíthatatlanságát, végül bár megbocsát nekik, s az egész emberiségnek, mégis a szigeten marad, A Szigeten, méghozzá lányával együtt, akit a civilizált-barbár Ferdinánd közeledése megrontott, rokkanttá tett, viszont Calibán kezébe kerül a Könyv, a mágikus erejű, s az felolvas belőle már a hajón, észre sem véve, hogy kezében szakácskönyvvé változott át, s a szent szövegek receptekké... A Könyvet küldi Prospero önmaga helyett a kultúrált Európának, amelynek azonban még fel kell nőnie ahhoz, hogy annak valódi üzenetét felfogja...

A Hamlet "egérfogó-jelenetével" Sh. a színházi hatás elkerülhetetlenül jobbitó jellege mellett foglal állást, A vihar "fogas-jelenet és "lakoma"-jelenete azonban már ugyanannak a pszichológiai sémának a csődjét mutatja meg! És ne feledjük, hogy ha Caliban, a vadember Prosperótól kapta "ösztöneihez a szavakat" "nyilvánulni", akkor fogalmait is tőle kapta, így számára az egyetlen szabadulás az lehet, ha Prospero fogalmai szerint lesz "szabad", de Prospero fogalmaitól, magától a Könyvtől, kultúrától nem tud megszabadulni soha többé, vagyis átváltozott, elveszítette öserejét - az öserő megszűnt benne munkálni. Vagyis az öserő és a tanulható tudomány elszakadtak egymástól, szövetségük megszűnt, felbomlott. Prospero-nak éppígy nem tiszta a viszonya Ariellel, akit újabb munkákra csak erőszakkal, fenyegetéssel tud rávenni, s kettejük ténykedése: a bűnösöket jobb belátásra bírni - különben sem gyümölcsöző. Ferdinánd és Miranda kapcsolatában pedig a "kultúrált" és a szűztiszta, európai és barbár, felnőtt és gyermeki motívumok különbözősége, szétszakitottsága, összeegyeztethetlensége jelenik meg.

Miranda, aki a tapasztalt apa tiltása ellenére /"ne szólj vele!"/, kíváncsiságának engedve kapcsolatot kezdeményez Ferdinánddal, annak erőszakos, rafinált, kéjvágó szándékáról mit sem tudva á l d o z a t-
t á válik - Női Krisztusként látjuk defloreációját, megfeszítettetését. Prospero csak úgy hajthatja szolgálatába még egy munkára Arielt, ha megszegi neki tett ígéretét, s még így sem ér célhoz: az ember csak önmagán s a szellemvilágon tett erőszakkal lehet h a t a l o m, s még ez a hatalom is értelmetlen, haszontalan - ez Prospero saját varázsló-szerepéről való lemondásának i g a z i oka, ezért nem érdemes tovább folytatnia "mesterségét"... A szellemet azonban szabadon kell engednie végül, örökké nem lehet szerződés-szegő... s a szellem különben is hatalmasabb nála, miután törlesztette tartozását, megváltotta magát, várja újabb küldetését... - ám ezt Sh-ből olvastuk ki, s hogy mi ezekhez az elnagyolt módon vázlatolt gondolatokhoz a mi viszonyunk, azt játékunkkal próbáljuk kifejezni.

A színházi előadás - lényegéből következőne - nem valósíthatta meg valamennyi elképzelésünket, pl. egyszerűen technikai okokból: az előadás időtartama alatt elképzelhetetlen volna annyi átmaszkolás-átöltözés, amennyire szükség volna ahhoz, hogy minden metamorfózis megjelenjék. /Pl. a szellemek játéka, varázslások, az előtörténetek, Prospero "több arca", stb./ Ahógyan az előadás, úgy a film is a Nárciszbán már bevált szimultán térkezelésre épülne, a "hosszú snittek"-ben egymásbaúsznának az egymástól egyébként elhatárolt terek, kiemelődnek a fő-,háttérbe szorulnának a mellékterek, -szálak, -történetek. Ahogy az előadás, a film is egyetlen végtelen vihart sejtetne, mely a Sh-i vihar óta tart, s amelyben a történetek már elveszítették eredeti időrendjüket, pl. Miranda, aki azóta rokkant, hogy Ferdinánd erőszakot tett rajta, már az erőszak-tétel előtt rokkantként jelentkezik, s a nápolyiak hajótörése csak ezután következik stb... Prospero másként inkarnálódik, ha egyedül van, megint másként, ha a lányával dialogizál, vagy ha Ariellel, vagy amikor a nápolyiakkal, megint másként, amikor Calibannal beszél, megint más lény, amikor a nézőkhöz fordul.

A sziget szellemei mitológiai játékokban pihenik ki az embernek tett szolgálat fáradalmait, ezek a filmben pantomimszerű etüdökben jelennének meg. /Peométheusz, Minosz, Kirké, Kalüpszó, Daedalosz és Ikarosz, Nárkisszosz, stb.../ Más szellemek csak zenélnek vagy építenek, rajzolnak, szobrászkodnak stb. A film lehetővé tenné a varázslások, mágikus erők konkrét megjelenítését, több szintjét kapcsolva egybe a sziget világának, mint amennyi egy színházi előadásban megjeleníthető.